

ДОМАЋИ ЛИСТ

Цена је листу
на целу годину 2 ф.
на по године 1 ф.

Изази сваког I. и 16. дана у месецу.

Уредник, властник и издавалац :

СТЕВАН КОЊОВИЋ учитељ.

Цена за огласе :
на целој страни 8 ф.
на по стране 4 ф.
на четврт стране 2 ф.

Р А С К О Ш.

Када у свакидањем нашем животу посматрамо рад овога или онога сталеза у погледу газдинства, можемо се уверити да њихови издатци само онда стоје у равнотежи са приходима им, када им потрошак — ту се подразумева сваки потрошак у опште са материјалном њиховом снагом стоји у сарамерној једнакости. Сам њихов потрошак опет или је продуктиван, када се осим за потребне производе уложене вредности још и нова вредност добије : или је импродуктиван, када се вредност уништи без да је била од користи при стварању производа или намири нужних потреба. У такав импродуктиван потрошак међу осталим спада и — раскош.

Раскош је потрошак, који се не оснива на потребама, који иде са великим разбацавањем и само поред врло великога богатства може постојати.

Раскош нам није никада од користи ; само ако тим путем намеравамо што лепо, добро, племенито и пробитачно произвести, онда је раскош у погледу општега газдинства у нешто мало оправдан, иначе —

никада. Осим ових наведених примера, раскош још и зато не одговара начину општега газдинства, што нам у стварању производа нашу пажњу на мање важне и нужне ствари и потребе обраћа и тиме стање нижега сталеза у доста приметно великој мери доводи још у гори положај.

Раскош се у врло разним сликама појављује ; свако столеће има по такову једну слику разуздане раскоши, од које би човеку очи засенуле од блеска и сјаја разноврстних ствари, или би са гнушањем и презирањем откренуо поглед да не види у изобиљу заслепљене и у страстима заблуделе и покварене душе. Да је раскош заиста једна врста од оних опаснијих уживања, која бацају у прах и газе ногама све што је у друштвеном животу најлепше, најплеменитије и најузвишеније и да својим претеривањем утиче на здравље и морал, живо нам је посведочио некада тако славни Рим за време владавине својих ћесара, који се не обзираше и не стараше, како би стање својих поданика на виши ступањ просвете подигли, и тако унапредили своју државу, већ у бесноме лудилу и раскошу урадише то, да су их се народи гнушали, као н. пр. јед-

нога Нерона, који је у златној палати покривеном са слоновим костима седео, и за време обеда су га од горе цвећем обасипали, и мирисним уљем опијали, само да нађе себи задовољства у томе раскошном животу; Калигула је од силнога раскошнога живота, сав огрезнуо у неморалу и да само угоди страстима, свако после ручка би брисао своје руке о кошу белих робиница; Птолеја се од беса и разузданости купао у млеку; Клеопатра је са отпљеним бисером пила вино, а Антоније, занет њеном лепотом у своје лудилу, читаве јој је државе поклањао, само да јој се умили и тиме себи угоди. Даклем као што нам сведоче ови примери из повеснице старога века види се, да раскош без разлике све обара, што би било од потребе ширењу општега напретка, да упропашћује државе и шири неморал, а уједно нам показује у којој се форми јавља код великих личности, као што су владари, племићи и други равни њима.

Но, не само у староме веку, него кроз све векове без разлике, владала је раскош у мањој или већој мери; па и у најновијем веку у добру у коме ми сада живимо, видимо је како се увлачи и шири не само у круговима имућнијих породица него и у нижем сталежу, које после полако прождире и упропашћује. У оба ова сталежа се раскош појављује у виду моде особито код наших газдарица разметања и развратна живота. У колико мода није од користи имућнијима, у толико је више од штете онима средњега сталежа, који хоће у свакоме погледу, да су једнаки са онима првима; а разметање и развратан живот је јасно посведочио, да до сада беше смртоносна рана, за сваки сталеж без разлике.

Раскош је епидемична болест, која се на жалост — већ почела лепити чак и најнижих наших ратарских породица и кућа, а особито њихове женске чељади. Како је лепа и красна вреднога ратара млада, ћерка или сеја, када у белој кошуљици, са кратким рукавима и малим припњаком, а у црвеној цеги или клопавом шениру боса до колена српом у руци, за њим одкос руковеда, а како је ружна недељом или празником пред црквом или у колу, када се накинђури и намаже белом и црвеном штриком, па преврће очима и гледа на све стране, неби ли тако каког момка и газдачког сина задобила и т. д. Све су то жалосне појаве, које све више и више ватају у народу корена.

Сви ови примери, само за јашнеће служе у неком се виду и мери појављује раскош; како је као некада тако и сада, од саме штете за благостање једне државе, породице, поједине личности; како руши морал и здравље и друге нужне потребе. Па сад када све то знамо, ваља да су нам увек на уму ти примери и њихове последице; треба да се старамо па да искоренимо тај коров из народа, што се тако шири и брзо плоди. Па оном, који је због своје раскошности дошао до штапа просијачког, треба да се усаветујемо, и са страхом да се сећамо његове прошлости и мислимо на будућност његову; а од оних што и даље терају тај начин живота, и траже уживања и расејаности у раскошном животу, треба бежати, да се не окужимо, избегавати их или их лепим примерима на прави пут извести, ако се још може.

Да сачувамо себе од раскоши, што је најглавније, треба још да будемо у свачему умерени, и добро треба да промислимо сваки започе-

ти посао, да ли ће одговарати потребама у животу, нами или другима. Даље ваља нам увек пазити и на то, да само оно што је лепо, потребно, корисно и добро подпомажемо и унапређујемо, и то у оној мери у којој се то од нас захтевати може, јер никада не смемо од добивенога чистотога прихода више трошити. Све оно што нам није од користи, већ од штете и сви издатци што их на не користне ствари из-

бацујемо, излишни су, и узимају на себе облик раскоши.

Како су мане и последице раскоши здраво велике, често су се старали да законима раскош препрече, али све беше заман. Ако сами не увидимо шта је најбоље, и не сврнемо са пута који води у пропаст, ту онда закон не помаже, јер сами копамо раку нашој моралној и материјалној смрти.

У. С.

ВОЈ. Б.

ВОЋАРСТВО.

Ситно воће.

ситно воће рачунамо осим грожђа и малину, купину, рибизл и огроз.

Оно се упоредо сади и негује са великим воћкама заједно или у кујнској башти уз разно поврће. Због својих здравих и чистих плодова, врло је радо виђено,

готово без разлике на свима столовима.

Малина.

(Der Himbeerstrauch — *Rubus idaeus*.)

Малина успева готово на сваком месту; истина можемо да приметимо за две три године а наше се малине изметле, ни налик онај лепи плод као прошлих година. Томе није узрок земља ни положај, ко-

ПОДЛИСТАК.

Видовској травици.*)

За што си се тако скрила,
Што не дигнеш горе цвет?
Зар не волиш сунце, данак,
Зар не волиш овај свет?

Завлачиш се, а лепа си,
У незнатан кут и крај,
Покриваш се другим биљем,
У ког није такав бај!

Или ваљда онај вели
Српски јад ти добро зна,
Па због тога чекаш, док се
Не освети Видов-дан?

Ив. М. Поповић.

*) Видац, видовица, видовска трава- *Agallia arvensis* L.

Леп рукопис.

— Приповетка из редареког живота. —
Прерадио Ив. М. Поповић.

(Свршетак).

Едва сам био устању: да уздржим радосни усклик, јер под реченим потписом опет сам опазио оне красне и необичне потезе, којима се Фридрих Фехтхамер, поседник из О., у „Португалском краљу“ забележио, само што сада није ово име, него Херман До-нер, трговац из Ц., стајало.

Претом покажем дотично место и за-питао:

лико може бити наша невешта рука која је обделава.

На сваки начин да малина много боље успева, кад је земља добра трошна и дубоко прекошана, па још кад се у јесен или на пролеће ђубретом нагноји. При оваковој земљи она ће добро да успева, и неће се брзо изметнути у ситне и неродне. Но пошто из корена малине сваке године потекну многи изданци, који земљу добро исплачу, то покрај наше велике неге и бриге, ипак је у седмој — осмој години толико ослабе, да донесени плод ни по доброту, ни по лепоти, није ни изблизу онакав, какав треба да је: с тога се препоручује да малину сваки седам осам година премештамо на друго земљиште, где ће нове снаге добивати, где ће се тако рећи подмладити, и леп обилан и добар плод доносити.

Малине се саде у редове уз оградe, или баш и у саме леје. Код нас се већином саде у редове уз оградe. Најбоље је, ако нам је могуће, засадити у положају североисточном, или северозападном. Размно-

жавају се изданцима, или баш самим прућем од овогодишњих изданака. На приправљено земљиште у јесен или у пролеће се прут од прута на 50 см. један од другог засади. Кад се засади, сасече се до близу земље. Те ће године из засађеног прута из земље да потекну многи изданци али без плода, пошто овогодишњи изданци тек на годину плод носе. Да би пак ти изданци на годину бољи и обилнији плод донели, обично се поред реда с једне стране (ако је овај уз ограду) или са обе стране (ако овај није уз зид) стави у даљини од 50 см уз дуж положена потања летва, која треба од земље да је у висини за 20 до 30 см. и како који изданак толико израсте да се може пригнути к летви, ваља га уз ову привезати, да се у овом правцу снажи и једнако, на целој својој дужини образује родне пупове, за догоднишњи род. Ако тако не будемо чинили, оно ћемо на годину тек на врховима ових изданака, имати плода а ниже не, јер се нису могли родни пупови образовати из многих узрока кад

— Нисте ли како год и пред тим господином говорили о новцу, што је Рајтер при себи носио?

— Погодили сте . . . тако је . . . муцао је пивничар. О Боже! продужи даље, поплашено ме погледајући, ваљда није . . . ?

— А да ли се Донер, упаднем на то и прекинем га, распитивао: куда је Рајтер отпутовао и у којој ће гостионици да одседне?

— Имате право . . . и о том је питао . . . Ох, ако се што догодило!

— Јуче су у вече све новце од Рајтера однели, свих четрдесет и осам тисућа франака, а сумња се највише на тога Донера.

— Ви сте, дакле, редареки чиновник, упита ме, на сад дупежа тражите?

Прикажем се и наложим, да о томе ником ништа не спомињем, што ми је — наравно — одмах обећао и на то га замолим, да ми по могућству на руци буде у тој истрази и да ми приповеди све, што год за ону сумњиву личност зна.

Ово — на жалост — није много било. Дупеж је тек преноћио у „Златној круни“, а пре тога није никад онамо долазио, за то га је келнер за трговачког агента сматрао, а они сваки дан долазе у хотел. Дотични се на скоро после Рајтера из собе елишао, а по доручку, кад је рачун исплатио, пивничар му је ону примедбу у погледу велике своте новаца учинио. На

је изданак био у усправном правцу. У том косом ће правцу изданак уз једнако снажење своје још и у дужину растити. Преко целог се лета ово ради и бирају леши, једри и снажни изданци, напротив слаби и кржљави се исецају из земље и не пуштају, да узалуд тлаче храну у земљи. Тако се поступа прве године.

Друге године у пролеће стави се над редом малина два положена реда летава (две етаже); први ред у висини од 50 см. а други у висини од 90 см. рачунајући од земље. Сад се сви лањски изданци, који ове године треба плода да донесу подреше са оне прве летве, која је поред реда била, и на којој су они у косом правцу лежали, те се привежу у усправном правцу уз ове две летве у висини 90 см. Кад се добро повежу онда се сваки такав лањски изданак скрати за једну трећину своје дужине; и у току ове године треба од горе до доле обилно крупним плодом да роди.

Међутим ће нови изданци те друге године да потеку с њима ћемо

исто онако и ради оне цели, поступати као прве године: приправљаћемо их за годину што долази. Ове је године још и та добит са оваким положајем ових изданака што, неће хлада правити плоду, те ће моћи лепо да се развије, и добро да савре.

Кад се плод обере са једног струка и нема на њему више плода да дозрева, треба га одма до земље сасећи, јер и онако ће се сваки струк лањски, кога смо ради рађања оставили, сам касније осушити.

У колико би желили крупнији плод да имамо, нужно је да што мање изданака остављамо, да се они могу боље развити и као такви снажнији плод донети. —

Ми можемо и засебно у жбуну малине да негујемо истим горњим начином, само с том разликом, што се поред жбуна за привезивање у косом правцу, не стављају летве, него се у споменутој висини учврсти обруч, и о овај се изданци привезују; а по среди се удари тачка, о коју привезујемо оне двогодишње струкове, који треба да рађају.

Струкове, од две године ако

то се и Донер удалио, али није никоме ни споменуо: куда ће.

За тим сам питао: да ли се могла какова промена да примети на лицу оне особе, кад му је о новцу споменуто?

— Не, одговори пивничар.

— Нису ли га остали гости познавали?

— То не знам, а не бих ни рекао, да га је ко год видео, или да се с киме разговарао, јер је касно у вече дошао, а одмах то јутро одпутовао.

— Је ли од то доба становао већ ко у оној соби, у којој исти преноћио беше?

— Јесте.

— Да ли сте нашли што при спремању?

— Ништа од вредности, јер иначе би мени предали.

Вртио сам главом, исказујући тиме тиме велико незадовољство, по што ми је при таквим околностима веома тешко било у траг ући Фехтхамеру, односно Донеру. Последњу наду ослонио сам на ону чељад, која су га у соби послуживала, а после његова одласка онде спремао, за тим и на ту могућност, да га је ко од присутних гостију ипак приметно и да га познаје. —

За сасвим излишно сматрао сам, да му се и о садругу, о оном назови разносачу брзојава распитао, по што га овај пивничар по оном непотпуном опису, што сам

нисмо сасекли до земље, одма како смо сећи. До сада су познате као најбоље

Слика 19. **Купина.**

плод с њих скинули, оно их ваља свакојако идуће јесени или пролећа са-

врете малина: црвеног и жутог плода а двапут у години рађају. Обе ове врете имају врло леп плод и обилно рађају.

Pilatus. Црвена је плода и врло обилног рода.

Gamborg. Врло је лепа и врло родљива.

Ноглет. Између до сад познатих је ово најкрупнија малина.

Купина.

(Brombeerstauch — *Rubus fruticosus*)

Купина је између ситног воћа једно од најздравијег. Нега купине не разликује се ни у чем од неге малине. И овде се мора пазити на силне изданке и ове подбирати за остављање а не оставити их све, јер ће се иначе све подивјати и изметути у врло ситан плод. Прирезању у пролеће, прва је брига старо дрво (старе струкове) до земље сасећи и уклонити их, а од нових само 3-4 струка на сваком жбу-

ну оставити и овима само врхове закинути и уз тачку их привезати.

нетоме по казивању вратара код „Португалског краља“ дао, него ни позвао, имајући на уму и то да крадљивац није морао свога помоћника баш у златној круни потражити.

Искао сам одстрањену и мирну собу, најавивши главном пивничару жељу, да испита онога, које чистио Донерову избу, кад је исти отпутовао и да га испита: је

ли онда нашао какове хартијине, или такво шта, те да у том случају наложи дотичноме, да то нађе и да ми по њему пошље. По што је од то доба тек други дан освануо, у том сам уверењу био, да ће се дотична особа свега сећати, ма да нисам у том погледу велике наде имао.

Тек што сам се у соби смеистио, пив-

И купина има више врста од којих ћемо споменути.

Wilson Junior (сл. 49.) Плод је врло крупан и врло рано сазрева; боје је угасито црна и сјајна. Укуса

је врло пријатна и слатка. Што је најглавније код ове врсте, врло је родљиво, двојином и више, него што роди друга, која врста.

ПЧЕЛАРСТВО.

Рад око пчела.

§. 15. Ђерзонка.

Од најстаријих времена, од кад се зна за пчелу и пчеларење, радило се по тако званом природном, простом начину. Пчеле су, или саме себи нашле где задељ или дуб те се као рој увукле, ту саће градиле и восак сабирале; или су их људи стресали у шуње дубове (издубљене пањеве) за тим у прсте трнке (вршке) кошнице и тако како је Бог дао чекали готов мед и восак, а за све то благодарили су пчели што су је за њен труд убилли.

То је све било тако до полу-

тине овог столећа, док се није појавио на пољу пчеларства најславнији пчелар свију векова и прошлих и будућих свештеник Ђерзон са својом сретном мисли, — да се пчеларење тако удеси, да се оно саће, што пчеле учврсте у врху кошнице, и што је по томе непокретног да се покреће; т. ј. да се може извадити, провидети, испитати и светрано проучити и опет га натраг оставити. Ову своју мисао је он и у дело привео са својом летвицом. На летвицу је он прилепио почетак саћа и њу сместио горе у кошницу. Прилепио је комадић сата за то, да пчеле на њему наставе даљу градњу; а летвицу је тако удесио да је може са сатом заједно из кошнице извући и

ничар ми весело дотрчи и да ми на знање, да је собарица по одласку онога странца у оној соби на умиваоници нашла парче мила (сапуна), замотано у исписану хартију; ствар је задржала, а и папир, што ће вам одмах донети.

Можете мислити: како сам се обрадовао! Опет сам послао пивничара и са ваплетом пажњом чекао сам, да се врати.

После кратког времена чуо сам познате кораке; али овом приликом није се онако журио, по чему сам судио, да неће велика успеха бити. Нагло сам отворио врата.

— Само се ово нашло! рече пивничар смуђено, на што ми исписано и прљаво парче хартије пружи.

Брзо сам га разгледао и радосно одговорим:

— Ово је више, него што сам се надао!

Видело се, да је папир из прописа искинут био и да су на обе стране оне уобичајене повуке, Фехтхамеровим особитим потезима, што сам на мах познао, на првој страни у горњем реду беше написано: Хенрик Вернер у А.; у осталим редовима пак друга и врло невешта рука писала је то исто, подражавајући првome реду.

— Још вечерас идем у А., рекнем пивничару. Кад се креће влак?

— За два часа.

— Добро, а дотле ми донесите што

опет је поново у кошницу на своје место метути. Пчелама ово није сметало: оне су на овај почетак занста свој рад наставиле. Славни Ђерзон је чешће ову летвицу са начињеним сатом у коме је и легла и меда било видно и проучавао и тиме целом свету открио велику тајну, коју су векови прикривали у кошничком мраку. Објавио је целом свету по танко начин живота пчелиног и целу њену природу, а поглавито њено плођење и размножавање. Његова посматрања и проучавања изнео је он у неколико тачака, које је он потанко разјаснио и доказао. Те се тачке називају Ђерзона теорија а састоји се :

1. Да се матица спарује ван кошнице у ваздуху.
2. Да се матица једанпут оплоди за целог живота свог.
3. Да матица леже јаја по својој вољи сад мушка сад женска.
4. Да се трутови развијају партеногенезом т. ј. развијају се из неоплођених јаја, а пчеле раделице из оплођених.
5. Да младе пчеле раде уну-

трашње послове у улишту (кошници) т. ј. хране уљеве (црвиће) и одржавају топлину, која је нужна за развитак легла, граде восак и т. д.

6. Да пчеле одсеком живе за време главне паше шест недеља. Тиме је он изнео нов начин пчеларења, који ћемо да назовемо умно (рационално) пчеларење са покретним саћем. Оваку кошницу са покретним саћем цео је свет оберучке прихватио, и она се брзо распрострла у свима крајевима, где год просвећени народи станују. У славу пак проналазача покретног саћа, назваше захвални пчелари за вечита времена такову кошницу, **Ђерзонком**. И по томе данас и до год устраја пчеларства и пчеларења, свака кошница ма како она била с поља или изнутра удешена, само ако јој је саће покретно т. ј. ако се да извући и опет унутра сместити, носи и носиће име на себи-Ђерзонка.

Открићем начина живота и расплођивања изазвао је славни Ђерзон у научном свету расправу, која се жестоко водила, док је није знанственим путем славни др. Сиборд

да једем и известите ме, кад ће вам кола на жељезничку станицу.

Свакако ми ваља отићи к Вернеру у А., да га запитам: ко га је учио, да име тако лепо пише, јер се по рукопису могло знати, да дотични већ није дете.

После путовања од три четврти часа приспем у означено трговиште и одседнем у најближој повећој гостионици, да бих се о Вернеру распитао.

И он је крчмар био, а поред тога имућан.

Како сам се радовао! Могло је бити, да је Хенрик Вернер измишљено име.

По што је тога дана већ касно било, да га потражим, некао сам собу и одмах легнем.

Сутра дан рано одем к њему. То вам је висок и јак човек, од прилике у педесетој години, а био је искрен и поштен; чим сам спазии ону снажну десницу, одмах сам је за способну нашао за оне „сврачије ноге“.

Рекао сам, да имам важна посла с њиме, па ме је увео у своју собу, где тако извадим онај папирић, запитавши: да ли га је он украсио потписима свога имена?

Вернер се чудно и одобравао.

— На необичан сам начин дошао до ове хартијице, наставим на то, сретним се осећајући, што сам досад тако добро у истрази успевао и слободан сам, да вас

прекинуо, изнесавши Ђерзона свету као победноца.

И тако радећи са његовом кошницом и по његовој постављеној науци, назива се ново или умно пчеларење.

* * *

Пре него што би прешли даље у погледу рада око пчела, из захвалности према таком велеуму треба и ми коју више да споменемо о славном Ђерзону и упознамо бар у најкраћим потезима о животу и раду овог великана нашу читалачку публику:

Др. Ђерзон родио се 1811 године у Лошковицу у пруској Шлезији. Отац му је био сељак, али за своје време врло интеллигентан пчелар, те за Ђерзона се може казати, да је са мајчиним млеком и усисао силну љубав према пчели. У селу где се родио, изучио је нормалне школе а гимназију је свршио у Бреслави. Од год. 1830—1833 свршио је богословију у универзитету у Бреслави. Петнајет месеци био је капелан у Шалковицу, а године 1835.

буде постављен за пароха у Карлсмаркту. Овде у Карлсмаркту на својој парохији морао је две недеље проповедати реч божију на немачком језику, а сваке треће недеље на пољском језику, Ђерзон је по народности Пољак. Он се још пре него што је постао парох бавио пчелама, али тек кад је парохом постао, онда је подигао пчелињак, на коме има више улишта (кошница) него што има данас у години. Године 1870. резигнује (захвали се) на службу и данас се бави искључиво пчеларством. Заслуге су његове за науку и за рационално пчеларство врло велике, те за то је и добио докторат од Минхенског универзитета, од свију царева ордене, а учена се друштва отимају, које ће га пре изабрати за својега члана.

Написао је више славних дела о пчели и пчеларству. А осим тога писао је и пише једнако неуморно у новинама пчеларским, које се зову *Eichstädter Bienen-Zeitung* најизврсније новине пчеларске у целом свету. . . .

Што се тиче пчеларења, Шлезију је претворио у Елдорадо (злат-

унитам: ко вам је овај узорак (мустру) написао?

— Грин се звао, одговори Вернер. Овде је до две недеље пробавио и учио ме лепо писати, јер као син простих родитеља нисам дуго у школу ишао, па сам хтео: да ми бар потписе што укуснији буде, отуда су и те вежбе. Код нас је слабе заслуге имао, па е тога, а и што ме је у писању дотерао, нисам ништа од њега за све време за стан и храну ни узео. Пре неколико дана отпутовао је у В., да тамо покуша срећу.

— У В? Откуд знате?

— Јер сам онамо послао му ствари.

— А кад?

— Јуче у јутру.

— На кога?

— На њега, на Виљема Грина и да иете на станици остану, рече Вернер чудећи се мојим питањима.

— Допустите ми, да се за кратко време удалим; вратићу се, што пре узмогу, да би ме и опет о које чему обавестили.

— За тим сам одјурio на брзојавницу. Известно сам в—ско редарство, о свему, што је требало у нади, да ће дунеж ухваћен бити, држећи за извесно, да оне ствари, што су за њега по свој прилици од велике важности, не ће никако оставити, а иете ће тек тога дана онамо приспети.

Онда сам се вратио к Вернеру и свему разјасним.

ну земљу). Данас гледа радосним оком на благодетне плодове својега труда, радећи непрестано као неу-

морна пчела на бољитку целог човечанства.*

Ј. Живановић — „Пчела“ 1885. — Год III. — Стр 50.

РАТАРСТВО.

Жетва.

Брема веће радости за ратара, него кад дође жетва а у изгледу је да ће ова берићетна да буде. Ту се већ унапред све справља што је нужно за жетву а да му ова, која је тако рећи до уста дошла, сретно испадне.

Сваки ратар мора да добро упозна своју храну (жита), кад су за жетву, па да у време пошље своје жетеоце, да му што пре и што боље храну сруше. — Није то све једно за каквоћу па тако исто и за коликоћу хране, ма кад да се она коси. Ако је пре времена свали, не ваља; а не ваља ако му на њиви и презре. Он мора пазити на оно доба, да му храна под косу дође, кад

је она у најбољој снази, кад ће најбоље изгледати и кад ће најтежа бити. То се другачије не да постићи, него кад ратар своју храну буде што чешће обилазио и добро је посматрао, влат закидао и зрно му проучавао. Свако је зрно с прва млечно, то је почетак зрења; за тим наступи згушњавање и стврдњавање; и на послетку са свим стврдне. — Кад се зрно згусне и стврдне, то је онда најудесније доба да се одма и сруши; тада ће му и слама бити добра за шићу. Зрно је тада снажно, тежко, даће више брашна, не испада лако из влата — не круни се. Кад зрно на непокошеном влату са свим сазре изгуби лице и није тако снажно. Једном речи боље га је и мало раније пожњети, него касније. Оно ће подиуно дозрети у

Овај се уплашио и потрчао, да и жени јави, па можда и млађима и гостима. Једва сам га задржао. Питао сам га: дали је по жељи Гриновој и на празне хартије потписивао?

Вернер се замислио и за тим одобрио.

— Онда ће вас по свој прилици скупо стати писање, у ком вас је Грин поучавао.

— Како то?

— Можда су на те хартије доцније обвезнице написане, што су до сад ваљда већ и продане.

Крчмар се упропастио.

Хтео сам да га умирим, па му рек-

нем, да ће се крадљивац ухватити; али то му није помогло.

Сад ми је све јасно, стењао је Вернер; сад знам за што ми је нудио многе скупоцене ствари, да их купим; он је, истина, говорио, да нема новаца, па за то чини, али то су крадене ствари. У суседству је нестало златног часовника, а тамо је учио децу!

Из тога сам закључио, да су те ствари за цело у Гриновом ковчегу, што никако не ће у В. оставити.

Брзојавио сам управитељу и купио сам даље податке о лупежу.

Око шест часова пред вече добјем жељену депешу. Ма да је кратка била,

снопу, крестинама, стогу или камари. Но кад је време неугодно, онда је боље да стоји храна и непокошена на тако од кише да се суши, него да се суши у одкосима или руковедима, па кад још ове превртати морамо — тада ћемо много и од каквоће и од коликоће хране изгубити.

Ону пак храну коју мислимо за семе себи задржати, свакојако је боље, кад мало дуже остане не покошена и тако подпуно сазре, па ма се нешто при кошењу и округило, ал ћемо за то добро семе добити. Храна се сваљивати може на три начина, и то: српом, косом и машином за кошење.

Српом жању обично они пољопривредници, чије су њиве мале и у опште мало хране имају а хоће, тако рећи, и последње зрно да сачувају. Српом жању и жене па и одраслији дечацци.

Косом се код нас обично сва храна коси. На сваки начин, да се косом много брже коси него српом. Но ипак тамо где је храна јако полегла, мора се жетелац српом испоћи, ако хоће, да му много зрно

не оде у штету. — Дobar косач дневно може са својом руковедачицом једно јутро да покоси. Коса косачева за кошење хране мора бити са свим другојачије уређена и удешена него онда, кад траву коси.

При крају косишта, према коси, ваља да утврди тољу (наслон). Тоља се стога меће, да цео захваћени одкоси падају једнако са влатом на једну страну, да се правилније и лакше може руковедати и у снопове везати. По разним местима се на разан начин храна коси, тако у неки крајеви одкоси се сваљују на непокошену храну и ту одма руковедачица за косачем српом прими руковед, и обрне га влатом на противну страну, али тако правилно ређа према другим редовима, да после без икакве сметње и забуне три четир руковеди сноси на једну, што онда све укупно у сноп вежу. Тако кад раде почињу косити са десне стране њиве, а раде стога, да се влаће не круни. На против има косача који почињу с леве стране њиве и тада сваљују одкосе на земљу. Овакове одкосе руковедачица не руковеда српом него лаким

ипак ме је неочекивано развеселила. У њој беше :

„Грин и друг ухваћени. Новац је у њих“.

После сам и ово дознао :

Грин је по ствари свога друга послао, ког су по гласу брзојава, што су од мене добили, на мах задржали, који је пренеражен — све признао. Право име дупежово беше Лухтинг, а не Фехтхамер, нити Донер, или Грин. Тај друг му је и онај телеграм у „Португалском краљу“ донео. Крадљивац је три обвезнице, што је Вернер потписао, у износу од осам стотина талира у Х. продао, а осим тога и пре је таква недела чинио; био је писар, али је због рђавог владања отпуштен.

По томе је Рајтер добио све до последње паре, а од осталог новца, што

су у дупежа нашли, испуњене су Вернерове облигације; али многе часовнике, претење и гривне што међу Лухтинговим стварима беше, није знало редарство : коме да пошље? Тек по што се више пута по новинама објавило, дознало се: шта је чије, а морао је и крадљивац, у колнео се опомињао, казати.

Не треба ми ваљда ни рећи, да су оба кривца — сваки по заслужи кажњена. Чувајте добро што имате и не дајте се варати! Клоните се лажи и крађе и имајте на уму :

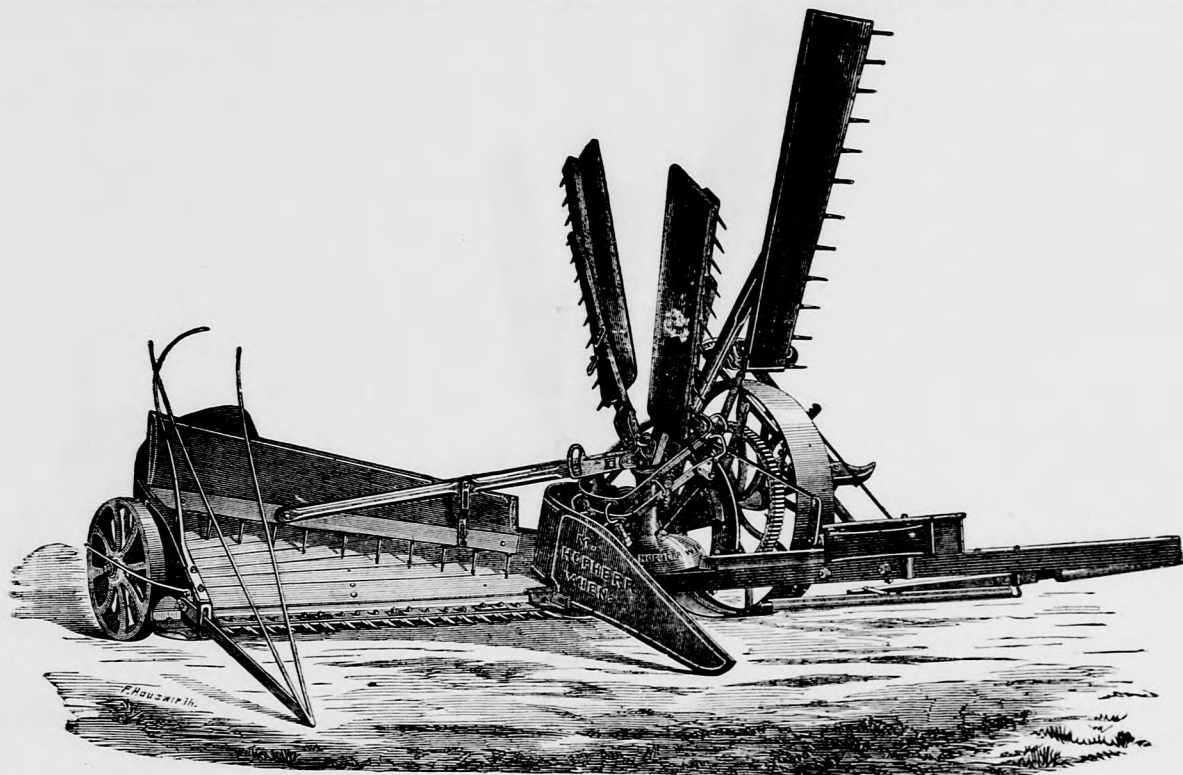
„Нема ништа скривенога, што се не ће открити, ни тајнога, што се не ће дознати!“

дрвеним грабљама, па их опет правилно ређа.

Косач мора добро пазити по зрелости хране своје и на доба дана када ће да коси, и када ће да плете ужа, или да снопље веже. Ако је храна још јака и влаће се не круни, тада због росе не може да коси рано

како данас што покосе одма је и повежу. За везивање јечма чека се по један дан да му сламка провене, а и зоб се одма не веже, али се с њоме кошење мора брзо свршити јер се иначе јако круни.

За везивање снопова нужна су ужа, према приликама и околности-

Слика 50.

из јутра, него у-то доба други посао предузима а касније коси; јер ако ће за росе јаку храну да коси она се увија око косишта и тоље тако, да ће косач једва њоме моћи да влада. На против ако је храна подпуно зрела или презрела, тада мора више ноћу, изјутра и с вечери да коси него око подна, јер ће се влаће јако крунити и силно зрно у штету отићи.

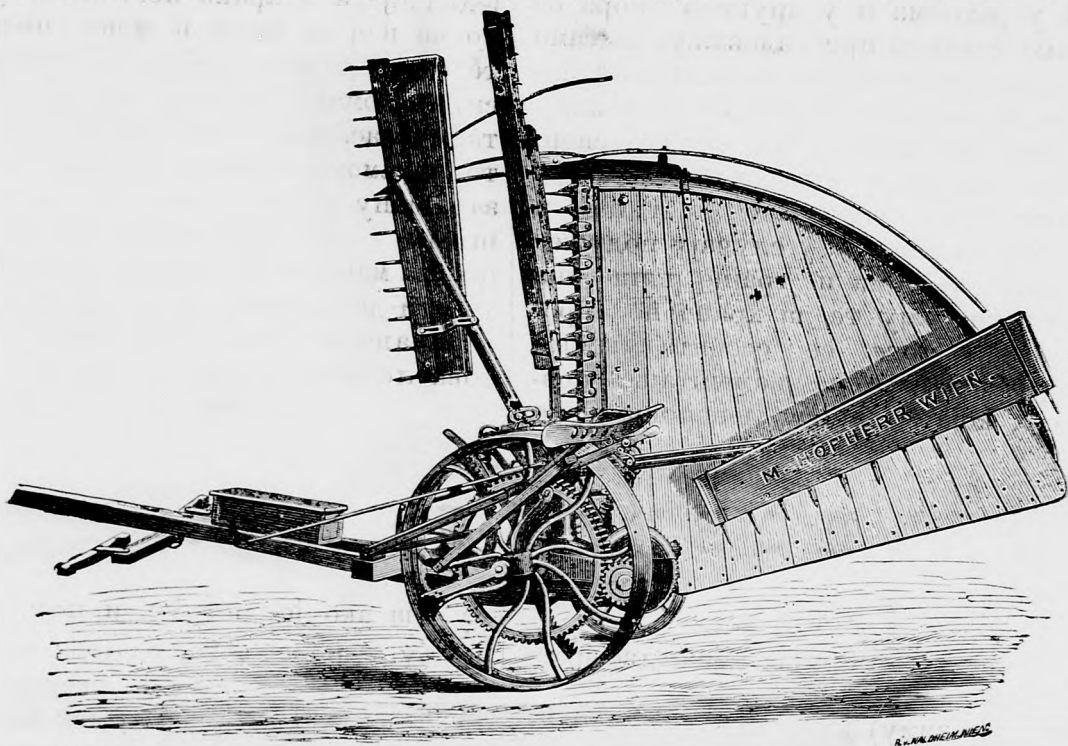
Кад се храна коси онда се одма нека и веже а нека мора бар један дан у руковедима да престоји, а нека и дуже времена. Пшеницу обично

ма, разна се и ужа за разну храну употребљују. За пшеницу се обично оставља комад не покошене пшенице влаше и дуге, те ову рано ујутру или ноћу чувају, плету ужа и њима руковеди вежу у снопове. На многим местима место оваких ужа употребљују раж, но раж многи неће због тога да употребе да се после у вршају млађењем не меша у пшеницу и тиме цену да јој квару. За јечам употребљују се ужа оплетена од рогоза; овакова се ужа негде употребљују и за везивање пшенице, а неки употребљују за

везивање јечма и зобна ужа али и ово се не може препоручити због мешања зрна, које није добро ни пробитачно ни за продају ни за семе. Зоб ваља везати са зобним ужима.

Трећи начин сваљивања хране јесте машином за кошење. Овакова се машина на сваки начин употребљује тамо, где поседник има много посејане хране, па или због бојазни од рђавог времена, или због

ља својим грабљама (тољом) одостраг на поширу даску, скупи је на њој у руковед односно у сноп, и приправљеном врбицом (дебелим канпом) веже и избаци напоље. Ову справу вуку обично два коња, које само једна радна снага управља. Ножићи са поширом даском повлаче се под сламке на точкићима, што све онај исти човек управља, само треба још људи односно жена, да приме руковеди односно да снопље

Слика 51.

скупе радне снаге, мора да употребити ову справу. На сваки начин да овом машином иде посао и брже и уредније а што је најглавније, тако рећи ништа зрна не пропадне, јер овом машином а особито још она коју усавршише да одма и веже и готов сноп из себе избаци, — неправи одкоса и не руковеда се, те се тиме ништа и не круни; просто храну својим зубчастим ножићима доле одма при земљи подсече нава-

сметтају да се провене или да у крстине носе.

Ове нам две слике 50 и 51 представљају такову врсту машина за кошење.

Кад се све у снопове повеже онда се носе у крстине. Крстине се на разним местима на разан начин праве и по облику свом и по броју снопова од колико се један крст прави. Код нас по Бачкој и Банату праве се крстине у три руке; целе

од 18 снопова; половице од 9 снопова; или мале крстине од 12 снопова; своје влаће унутри, само горњег напољу али доле обрнуто.

Кад се храна тако и тим начином поради онда се увози на гувна и садева у стогове или камаре. Стогови се садевају унаокруг а камаре уздуж. Мањи пољопривредници деду од мало увежене хране стогове, а већи од много хране камаре. И у једнима и у другима мора се тако гледати при садевању, да само једног снопа влаће и то првог, падне непосредно на земљу на подину а оно све друго, на други сноп. При садевању стогова или камара мора човек бити вешт да и лепо и добро садене, да у случају подужега рђавог времена и трајне кише ови не закисавају те да храна не проклија, с тога се особита пажња мора полагати на намештање повлате, која у вешта денароша мора

изаћи као цреп на кући тако правилна. —

Још нам остаје да посмотримо стрњику која је остала иза наше скинуте хране. Ко је српом жњео своју храну у тога је стрњрка понајвећа и најнеједначија. Овакова је стрњика за поправљање њиве врло добра, па још кад се одма може узорати, ова завалити да у земљи протруне. Стрњика иза косе је много једначија а и краћа него иза српа, но на њој се више и зрна налази, те стога је врло добра за свиње и ситну домаћу живину кад се пушта у клас. Што пак ови не покупе то као самоник никне и добра је паша за домаћу стоку — опет не оде све у штету. — На против пак на стрњци иза машине не можеш ништа терати да на њој што предржиш; опишана до земље, без зрна — готова ледина.

J. P.

П О В Р Т А Р С Т В О.

Роткве.

У главноме разликујемо две врсте ротака; роткве (за зиму) и ротквице (месечарке, за лето). — Оне се неупотребљују као једно самостално јело него као закусак уз друго које јело. — Ма коју од ове две врсте ротака ако хоћемо да сејемо морамо пре свега да изаберемо врло трош-

ну па ако је могуће и песковиту земљу, а поред тога, од доба кад по-

сејемо па

док не при-

спу често и

јако поли-

вати, јер

тек тада не-

ће бити кр-

пава и гад-

на него све-

жа и сочна.

Ротквице

се почињу

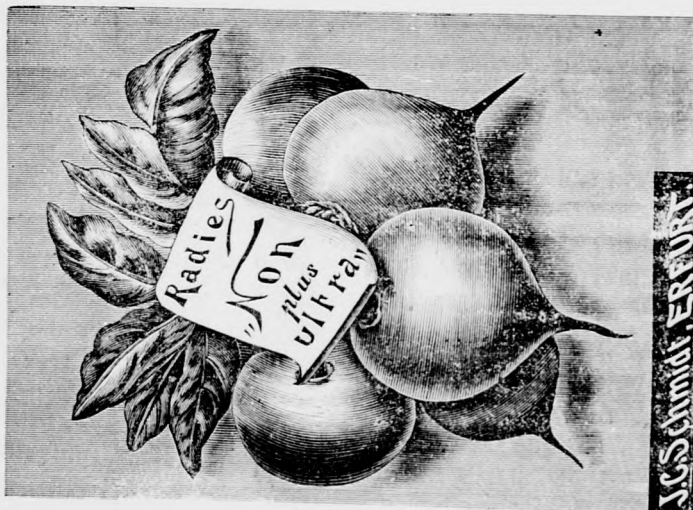
сејати већ

од полут-

не Априла

месеца и за

тим све у размаку од 14 дана, ако хо-

Сл. 52. (Ротквице месечарке.)

ћемо да у свако доба имамо свежих и добрих. Сеју се по лејама, најбоље у редове, или око леја у редове. Ако желимо да имамо раније, то се оне онда раније морају и посејати и то у топлим лејама, у редове, који одељују поједине врсте поврћа. Ма кад да сејемо најбоље је прво обележити ред, за тим малим садилом по реду мале рупе понаправљати од 5 см у размаку једна од друге: у сваку рупу по 1-3 ротвиног семена тутнути и тако кад је цео ред посејан, грабљама и то са противном страном земљу са стране на рупе нагрнути,

поравнити и одма добро залити. Кад ротвице изникну, ваља пазити на оне где потерају, из оба семена па један стручак ишчупати, да да маха оном другом да боље напредује.

Тим истим начином сеју се и обичне роткве, само касније и то са свршетком априла и маја месеца а за зиму јула и августа месеца. Преко зиме одржавају се у подруму у песку.

За лето су најбоље „non plus ultra“ коју у сл. 52 видимо; бечке fine овалне беле, за јесен боје кинеско румене, а за зиму ерфуртске црне округле.

С Т О Ч А Р С Т В О.

Приљепчива болест уста и папака код стоке.

Ове се године у нашим крајевима онет појавила ова незгодна болест међу марвом.

Ова болест није тако опасна по марву и осталу стоку да од ње скапава, колико од ње марва измршава, што је за наше сточаре од врло велике штете: па уз то се још при овој зарази позатварају сва места где се она појавила, те се не може марва извозити и продавати.

Зараза је ова у толико незгодна и непријатна, што ако се само једно марвинче у кући зарази овом болешћу, то за кратко време, сва домаћа живад окужи се овом болешћу и пати од ње. Како најче на марву, тако и на свиње, овце, па и на коње, обично онда сва домаћа живад пропати у њој. Па и прелаз ове заразе не иде само на сродну врсту животиња него без разлике једне животиње на другу; тако нпр. са свинчета на марву, са телета на коња и т.д.

Узрок ове болести, јесте као и друге заразе неке гљивице.

Да је чисто заразна болест и да се шире помоћу тих гљивица а не усљед зла времена, рђаве хране или због каквих других околности, за доказ томе служи нам ова околност кад које живинче строго одстранимо од остале стоке и свега што са овима долази у непосредни додир, и никад неће добити болест уста и папака.

На први поглед изгледа да је лако против такве заразе своју стоку сачувати, треба је просто од остале оделити и тиме би као све учанили и осигурани; али не стоји тако, све околности које могу намети непосредни додир ове заразе до наше стоке по све је немогуће одклонити, нпр. ко ће уклонити путеве, куда заразна марва пролази: храну, сламу за простирање и других стотину начина, којима заразу можемо да пренесемо; па у малој даљини може и ваздухом да се пренесе. Довољно је наша марва да само једанпут прође оним путем куда је заражена стока про-

лазила па да се и она и од једаред окужи.

Ова болест почиње са наступањем слабе језе — грознице, која у мањој и у већој мери за сво време болести не попушта, него непрестано држи. При болести уста, сви унутрашњи делови уста испрва поцрвене и кроз 2—3 дана по слезавој pokožици појаве се жуто бели мехурићи, који се касније чешће и споља појављују. Уједно се са болешћу уста појави код марве и болест папака, на против код коња се ова болест уједно врло ретко, или управо никад не појављује. И око папака се, а особито по цепотини, појављују слични мехурићи, што јачко марви проузрокују бол и патњу. Овакови мехурићи код крава се често и на вимену појављују.

Животиње које пате од устоболе непрестано бале, не једу, а очигледно опадају. Таким животињама ваља да бирамо храну какву ћемо јој да дајемо; морамо јој дати такову храну коју ће лако моћи гристи, која је мека а не груба. Обично им се даје зелена трава и посташевих меквица (трица.) Овим наравно не ћемо је моћи задржати од мршављења али ћемо јој ипак помоћи да лакше прекужи ову болест и да баш са свим не опадне. Ону пак марву и стоку која пати и од папака, ваља је сместити на чисту сламну постелу, коју чешће ваља менати.

Против и једне и друге болести истина има више лекова, али на жалост, слабо је који од њих битне користи. Довољна чистота и брижна нега, као да су најбољи лекови против ових болести; ако ништа друго, оно ће марвинче у таким околностима и лакше сносити и за краће је време прекужити.

Устобола у мањој мери не тра-

је дуже од 2—4 недеље и сама од себе прође, међу тим кад са болешћу папака заједно наступи, дуже времена држи.

Марвинче које је окужено болешћу, у години дана може по више пута да јој се ова повраћа, по двапут, па и по трипут.

Дезинфицирање (прочишћавање ваздуха) нешто припомаже против ове болести али право средство против ње није.

При појављивању ове болести, може се и овим средствима поступати: уста изнутра зараженог живинчета ваља често испирати са сланим оцтом (сирћетом) или растопљеном стипсом, у опште са оним што купи уста. У најновије доба употребљује се сгеолин, од чега се у води 5% раствори (95 л. воде и 5 л. сгеолина). Уста се разјаше и повећом замоченом кичицом (пемзлом) у овом раствору, помажу се изнутра а особито они делови који су окужени. И ако сгеолин није баш најрадикалније средство, ипак је боље од карболне киселине, јер није отрован. Виме на коме се појавили такви мехурови, премазује се са раствором од 4% сгеолина или са чистим маслом.

Ако би са раствором сгеолина или другим којим таквим средством предходно хтели марву нашу да сачувамо пре него што болест нађе, у вади да против касније заразе на пут станемо, не ћемо се помоћи, јер ако зараза наступи, зарази ће и ону живад која је сгеолином или другим чим унапред лечена. Па и каламљенем (пелцовањем) против ове болести нисмо нашу стоку осигурали против ове заразе. Најбоље средство, да се у колико је могуће ширењу ове заразе на пут стане, јесте, своју стоку са свим од

странити од друге, а заразну затворити и одључити од друге и не мешати их, до год болест са свим не престане: а уз то чисто држати и једну и другу.

Од такве болестне краве и људи не треба млеко за своју храну да употребљују, јер ће и они од таког млека да добију устобољу.

Према свему томе власти су нужне кораке учиниле да се овој зарази, бар ширењу њеном, на пут стане, с тога сваком препоручујемо, ко год има те нужде, да строго попропису и упутству њиховом поступи.

..G E.

Д. Р.

Ц В Е К А Р С Т В О.

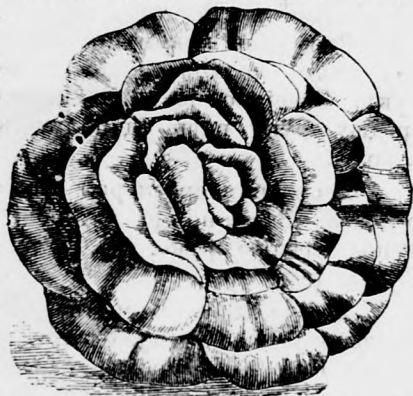
Балзамина.

(Netik или kipa)

Балзамина ради украса и због лепе спољашности је врло пријатно цвеће. Има подебље лепо зелено лишће и пуна је цвета, које непрестано цвета од јуна до октобра месеца, на сушним данима воли кад се јаче залива. —

Балзамина је једногодишње цвеће; сеје се марта или априла месеца у топле леје, па се за тим кад одјача расади на одређена места. Ма где да се расади не воли ни са каквим другим цвећем у друштву него да је сама.

Цвеће им је разнобојно и пуно. Од семена ћемо добити исте онаке боје цвет од

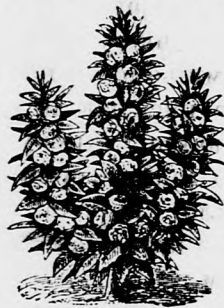

каквог је **Сл. 53. Камелија балзамина.** Семе ухваћено, само ако није у близини било са цветом друге какве боје, јер при оплођивању (укрштању) хоће и боју и склоп да измене.

По величини деле се балзамини на високе, патуљасте (мале) и средње.

Балзамина воли врло јаку угнојену

али трошну земљу. Најбоље јој прија она земља која је смешана из обичне добре пр-

Сл. 54. Ружа балзамина

нице, угорена говеђа ђубрета и песка. Јака припека сунчана јој не годи баш најбоље; боље успева на оним местима, где може имати присенка, бар неколико часова на дан. Што се млађа расада расађује тим боље успева; расађује се на 5 до 8 cm размака. При том се пазити, да се расада мало плиће расади него што је пре била, тим ће се расада брже развијати и напредовати. Расађена балзамина брзо и врло много ситних жилица пушта, које сисају из земље највише хране. Може се расађивати у свако доба, па и онда кад је у пуној цватњи, а то с тога што има врло много ситних жилица које земљу око себе чврето држе, а и непрестано нове терају. Пресади ли се у пуној цватњи, морају се јако заливати и држати за дан-два у хладу. Друге неге осим заливања не треба никакве.

Главно је сабирање семена. Семе дозрева у главичицама, које ваља побрати нешто раније него што подпуно сазре, јер се иначе распукну и семе проспу. Боље је сејати старије семе, него скорашње. Семе од 2 или 3 године је најбоље за сејање. Најлепше су врете ружа балзамина сл. 53. и камелија балзамина сл. 54. Осим ових има још и других врета и подврета.

Biankini.

Д О П И С И.

Позив на предплату!

Пошто овим бројем истиче предплата свима оним нашим поштованим предплатницима, који су се на по године на наш лист предплатили, то учтиво молимо, да нам се **што пре пошље** предплата за ово друго по године. Држимо да неће бити нужде, да поново уверавамо и обећавамо нашој поштованој публици, да ће мо се у сваком погледу старати и на даље, да лист што боље усавршимо и редовно га у своје време издајемо, да смо и до сад то чинили могло се видети и из дојакошњег уређивања, издавања и прикључених додатака. Једино напомињемо да нас не руководе, нити ће нас пак и у будуће руководити какви спекулативни интереси, но једино срећа и напредак нашег милог народа, с тога опетовно молимо да нам се сваки пожури са предплатом.

Вересије нема; — чист рачун дуга љубав!

Још можемо послужити сваког новог предплатника са свима бројевима који су до сад изашли. — Скупљачима дајемо на пет скупљених предплатника на целу годину, шести примерак бесплатно. Молимо пријатеље да се заузму око ширења овог листа. Што падне која крајцара више све ћемо употребити на усавршавање листа.

~~Поштоване~~ Поштоване наше претплатнике у вароши Сомбору, молимо да изволе предплату нашег разносачу дати само по пријему од администрације истављене признанице.

У Сомбору на Видовдан 1890.

Уредништво „Домаћег Листа“

Сомбор јуна 1890.

(Овогодишње стање пољопривреде у Бачкој жупанији.) Може бити, да нико тако не осећа теорију (науку) славног енглеског природњака Дарвина као наши пољопривредници, која гласи: борба за опстанак. Скоро нам не прође ни једна пољопривредничка година а да се немсрамо борити са овом или оном каквом незгодом било међу усевима или домаћом живади. — Наше су њиве изложене рђи, главници, граду (леду) магли, скаквцима и још другим хиљадама хиљада разним болестима и незгодама; па тако исто и живад.

Све ове разноврене незгоде и болести у овој години, не можемо рећи да су се појавиле и унесрећиле нас, али ипак, где која нам је на врату и проглашена Бачка као Ханаан, једва ће, да нам буде Ханаан.

Пролетос је све лепо и красно кренуло и напредовало да не може бити боље.

Пченице је по званичном изказу било засејано 440.956 катастрални јутара (једно јутро 1600 квадратних хвати) и почетком овог месеца је од тога 100.000 ј. показало се у средњу руку а 340.000 ј. нешто боље. Пшеница је лепо напредовала и бујно расла, с тога и јесте на многим местима полегла; а негде и рђом заражена. До сад се рђа само на слами показала и по изгледу даљег њеног развијања, као да неће тако зрну шкочити као лане, пошто се на слами појавила па ту и остала.

Раж је на неким местима врло лепа; а у опште се може рећи да је у средњу руку. Засејано је 27.000 ј. од тога је у средњу руку више од полутине, а 13.000 ј. боља.

Јечам нам сразмерно најбољу жетву обећава. Засејано је 66.000 ј. 4000 ј. је испод средње руке, 27.000 ј. средњи, а 35.000 ј. добар.

Зоб је од све стрмнине још по најгора Засејано је 221.000 ј. од тога је 19.000 ј. рђава, 190.000 ј. средња, 12.000 ј. добра, Јако је у напредовању свом заостала.

Репица је већ сва пожњевена. По каквоћи, не може нас баш задовољити, јер је на више места врло ситна. С погледом на коликоћу је родила у средњу руку.

Кукуруз за сад добро стоји.

Конопља тамо где пољопривредници нису рђаво прошли са семеном, доста је лепа и изгледа да ће бити врло добра.

Лане је у Бачкој врло тешко било доћи до доброг семена, с тога су неки пољопривредници морали семе са стране набавити тако су неки за Сомбор, Апатин, и Парабуће набавили конопљино семе из Галиције. Семе је врло лепо и добро изгледало, па и никло је добро, али како је нарасла до 2 дециметра (dm.) почела је цветати; шта је друго остало него да исто земљиште преору — што и урадише. Те тако преораше 800 до 1000 јутара. Због тога ће нам жупанија у погледу конопље велику штету осетити. Из овога се можемо научити да кад немамо свог семена и страног ал добро опробаног, да онда само из сигурног извора са стране набављамо, а не ма од кога.

Сено је ове године добро и доста га има. Детелина и луперка добро наплаћује, већ су и по други пут покошене.

Сканавци су нас ове године поштедили и ако се у комшилуку налазише, као око Сегедина итд. Истина да још нисмо подпуно сигурни од скакаваца из преко Тисе; као што се чује, тамо су у неким местима доста штете починили.

Па према свему томе, можемо се надати а и радовати доброј жетви, само да нам се још и стока не поболе. У неким местима на марви избила **боља уста и папака**. Она је амо прешла из Бикишке жупаније и томе свему беше узрок цигло један човек, марвени лечник, који је на ондашњим вашарима узео врло олако ову бољу и то тако, да због њега сад многи пате и голему штету трпе. Ова је болест за сад тек заразила марву у неким само местима, али како изгледа, мал ако се неће и на шире протегнути.

Знамо из лањског искуства каква нам опасност прети за нашу марву, ако ова зараза у већој мери наступи. У колко мањка по нешто марве, ал у толико остала се поболе, измршани, постане неспособна како за рад тако и за трговину; па ту ко већма трпи него пољопривредник.

Виногради наше жупаније још тако рећи за који дан, имаће само своје историјске важности. **Филоксера** је већи део са свим до основе потаманила, а и ово што је остало већином су инфицирани (заражени). На чисто песковитом земљишту, где

ове заразе нема, ту је наступила друга **пламењача** (пероноспора) од које се великој опасности можемо надати. Срећни смо још у толико, што се пламењачи на пут може стати шкроплењем течности у којој је растопљена плава галица. С тога се сви они виноградарски жупаније позивају, чији су виногради пламењачом заражени, да се писмено или усмено обрате на виноградарског путника учитеља Ј. Хајриха у Сегедин или на подписаног тајника Бачког економског друштва, од кога ће у сваком погледу разјашнења и упутства добити, како ће против ове заразе поступати а да му виноград пламењача не сатре.

„Gazdasági Értesítő“

Д. Ромбак.

Б Е Л Е Ш К А.

11. Чудновато јаје. — У 23 броју „Тежака“ изашла је једна белешка: „Чудновато јаје“, исто тако јаје као што је у горепоменутом листу описано, нашло се овде у Сомбору у кући г. Јустина Коњо, вића концем Марта ове године. Велико је као гушчије јаје. Ђуска му је тврда, има беланце и жуманце, а поред жуманцета, окружено са беланцем, налазило се потпуно развијено друго јаје у величини голубијег јајета. Кокоси младица која је „чудновато јаје“ снела, однегована је у авлији има троструку кресту с' минђушама, није ништа већа од обичних кокоси; а никаквих спољашних ненормалности неможе човек на њој приметити: — остала је здрава и носила је даље.

Петао је годину дана стар „худан“* купљен у Гиселу (близу Беча.) Б.

* „Худани“ су врста петлова и кокошију. „Худан“ петао је већи од наших обичних петлова, перје му је црно; глава му је врло лепа украшена, са троструком крестом и с великом капом; једна особина му је, да су у крилу — које је иначе сасвим црно — последња два пера бела. Чудновато је да је много боље спаривати наше обичне кокоши са „худаном — петлом“ него истог петла са „худан — кокошкама“.

**ФАБРИКА
ХОФХЕРА И ШРАНЦА
У БЕЧУ.**

Препоручује своје богато стовариште разноврних и солидно урађених

**ЕКОНОМСКИХ СПРАВА
И МАШИНА**

и то све по најновијој конструкцији и најбољој системи, а по врло умереним ценама и повољним платежним условима.

Богато илустровани ценовник шаље свакоме на захтевање забавда и франкирано.

Landwirtschafts-Maschinen Fabrik und Eisengiesserei von

HOFHERR & SCHRANTZ

Wien

X. Bez. Erlachgasse 26.

**J. C. SCHMIDT
ЕРФУРТ.**

Препоручује свој велики избор

СЕМЕНА

од поврћа, цвећа и економских биљака, разног дрвећа и шибља и од сваке врсте воћа.

ПРОИЗВЕДЕНИ БИЉАКА

сваке врсте, особито екзотична цвећа и **НОВИТЕТА** од разног поврћа.

Специјалне богато илустроване каталоге шаље сваком на захтевање бесплатно и франкирано.

J. C. SCHMIDT

Erfurt.

Штампано код Антоња Мужика у Сомбору.